

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Lokal utvecklingsstrategi för Utveckling Hälsingebygden 2023-2027

Sammanfattning

Utveckling Hälsingebygdens geografiska område omfattar hela landskapet Hälsingland, med kommunerna Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig, Ovanåker och Söderhamns kommun samt området Östra Härjedalen.

Leaderkontoret finns i Bollnäs och har arbetat för landsbygdsutveckling genom leadermetoden sedan 90-talet. Denna utvecklingsstrategi utgör ramen för verksamheten under åren 2023–2027. Det är en period där omställningen till ett hållbart samhälle står i fokus, såväl globalt som nationellt och lokalt. Att hållbarhetsperspektivet löper som en röd tråd genom vision, mål och strategin som helhet är därför naturligt.

Strategin är sprungen ur en nuläges- och omvärldsanalys där dialog förts med individer och aktörer som lever och verkar i området. Utveckling Hälsingebygdens styr-/strategigrupp har baserat på denna analys formulerat mål som möter områdets utmaningar och förstärker dess styrkor och möjligheter.

Fem mål har formulerats; *ökad samverkan, förbättrad hälsa, behålla eller öka antal invånare, stärkt kompetensutveckling och behålla eller utveckla arbetstillfällena*. Med dessa mål i fokus är siktet inställt på hållbar samhällsutveckling, där möjligheter på landsbygden tas tillvara och genererar ett attraktivt Hälsingland för alla.

För att nå målen har tre insatsområden valts, inom vilka föreningar, organisationer och företag kan söka stöd för genomförande av projekt:

- *Smart landsbygd*
- *Attraktiv närmiljö*
- *Passionerat entreprenörskap*

Förutom dessa definierade mål bidrar alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi även till att uppfylla målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik och flera av de globala målen inom Agenda 2030. Strategin är dessutom utformad för att såväl förstärka som komplettera andra strategiska dokument och planer för området. Tillsammans med andra aktörer utgörs en helhet som verkar för hållbar utveckling av landskapet Hälsingland.

Summary

The local development strategy report of "Utveckling Hälsingebygden" is based on the geographical area of the county of Hälsingland, which includes the municipalities Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig, Ovanåker and Söderhamns as well as the area of eastern part of Härjedalen.

"The Leader office" is situated in Bollnäs and has been working with the development of the rural areas since the 1990's. This strategy of the rural development will be the framework for the for the operations for the years 2023-2027. This is a period where transitioning to a sustainable society will be in focus - globally, nationally and locally. Therefore, it is natural that the perspective of sustainability runs as a common thread through vision, goals and the strategy as a whole.

The strategy is based on an analysis of the current situation of the world around us, where dialogue has been conducted with individuals as well as organizations who are active in the area. Based on this analysis, Hälsingebygden's steering/strategy group has formulated goals that meet the area's challenges and improves its strengths and opportunities.

Five goals have been formulated; *increased collaboration, improved health, retaining or increasing the number of inhabitants, strengthened skills development and retaining or increasing job opportunities*. With these goals in mind, the focus is on sustainable societal development, where opportunities in our area are taken advantage of and generate an attractive Hälsingland for all.

Three areas has been selected and in focus to achieve the strategies goals. These are associations, organizations and companies, all which can apply for support to carry through projects within the following areas:

- *Smart countryside*
- *Attractive local environment*
- *Passionate entrepreneurship*

In addition to these defined objectives, all projects prioritized through this development strategy will contribute to fulfill the objectives of the EU Common Agricultural Policy and several of the global objectives of the Agenda 2030. The strategy is also designed to strengthen and complement other strategic documents and plans for the area. Together with other organizations work, it forms a whole that will develop Hälsingland in a sustainable way.

Innehåll

Lokal utvecklingsstrategi för <i>Utveckling Hälsingebygden</i>	1
Sammanfattning	2
Summary	3
1 Landsbygdsutveckling genom Leader.....	6
2 Strategins framtagning	6
2.1 Nuläges- och omvärldsanalys	6
2.2 Formulering av vision, mål och insatsområden	8
2.3 Remiss och förankring	8
2.4 Kommunikation	9
3 Utvecklingsområdet	9
3.1 Tabell med statistik	9
3.2 Områdesbeskrivning	9
3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter.....	13
4 Mål, insatsområden och indikatorer	17
4.1 Vision.....	18
4.2 Mål	19
4.3 Insatsområden	21
4.4 Indikatorer och målvärden	23
EU:s resultatindikatorer	25
Nationella indikatorer.....	25
Lokala indikatorer	29
5 Genomförande.....	35
5.1 Kommunikation	35
5.2 Urvalsprocess	36
5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer	36
5.4 Effekter.....	37
5.5 Hur främjar strategin innovation?	37
5.6 Övergripande principer	38
6 Organisation.....	39
6.1 Partnerskapet och föreningen.....	39
6.2 Föreningens styrelse.....	39
6.3 Drift – den operativa verksamheten	40

7	Uppföljning och utvärdering	40
7.1	Kommunicera resultat, mervärden och effekter	41
7.2	Revidering.....	41

1 Landsbygdsutveckling genom Leader

Denna strategi bidrar till utveckling av den lokala landsbygden genom leadermetoden. Lokalsamhället har varit delaktiga i framtagandet och strategin genomförs i samverkan mellan privata, ideella och offentliga aktörer. Leader är ett verktyg för landsbygdsutveckling inom EU och Sverige, därmed bidrar strategin även till den regionala och nationella landsbygdsutvecklingen.

Strategin utgår ifrån det lokala perspektivet där analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter samt samordning med andra handlingsplaner och utvecklingsstrategier i området ligger till grund för strategins mål och insatsområden. Eftersom Leader finansieras av stöd från EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är målen i strategin också utformade att rymmas inom målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Urvalskriterier och processer för projekturval är utformade att stödja strategins mål och insatsområden. På så sätt bidrar alla projekt som prioriteras genom denna strategi både till den lokala utvecklingen av området och till målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2 Strategins framtagning

I arbetet med att ta fram Utveckling Hälsingebygdens utvecklingsstrategi har uppskattningsvis mellan 250 och 300 personer varit delaktiga och involverade i processen av framtagandet.

Utvecklingsstrategin har tagits fram i dialog mellan offentlig, ideell och privat sektor utifrån ett underifrånperspektiv där de lokala behoven och utmaningarna varit i fokus.

Arbetet med framtagandet av utvecklingsstrategin har letts av en styr- och strategigrupp bestående av personer från Utveckling Hälsingebygdens styrelse. Representanterna har olika kompetens och geografisk tillhörighet, vilket bidrog till ett kreativt strategiarbete med plats för många olika perspektiv. Flera representanter i både styrgrupp och styrelse har lång erfarenhet inom utvecklingsområdet sedan tidigare programperioder och har kunnat dela med sig av värdefulla insikter och kunskaper.

För att säkerställa vikten av helhetssyn har en processledare drivit det operativa arbetet i strategiprocessen och delaktiga i arbetet har även varit de anställda på leaderkontoret.

2.1 Nuläges- och omvärldsanalys

Utvecklingsstrategin ska möta de behov och tillvarata de möjligheter som återfinns inom utvecklingsområdet och den baseras därför på en bred förankring bestående av en nuläges- och omvärldsanalys. Analysen bygger på resultat från:

- Dialogträffar och enkäter för identifikation av lokala behov och möjligheter
- Trendspaning genomförd av Kairos Future
- En omvärldsanalys där andra strategiska planer för Hälsingebygden identifierats (lokala/regionala utvecklingsplaner samt övriga styrande dokument)

2.1.1 Dialogträffar och enkäter

För att skapa en bred demokratisk process där alla som vill kan delta i arbetet med den nya utvecklingsstrategin har två webbenkäter varit tillgängliga under en längre tid. En av enkäterna var specifikt riktade mot unga vuxna (16-25 år). Dessa digitala enkäter har tillsammans med två digitala dialogträffar syftat till att skapa delaktighet, engagemang och möjlighet för människor ge sin bild av lokala behov i vårt område samt aktivt delta i att forma strategins innehåll.

Jordbruksverkets underlag för SWOT har använts som analytiskt verktyg. Till dialogträffar och webbenkäter har allmänheten bjudits in. Riktade inbjudningar skickades även ut till identifierade nyckelaktörer. Inbjudan till enkät- och dialogträffar har genomförts via hemsida/blogg, sociala medier (Facebook), genom mun-till-mun-metoden samt via Utveckling Hälsingebygdens samlade kontaktnät.

Dialogträffar och enkäter identifierade vårt utvecklingsområdes behov, svårigheter och möjligheter samt skapade en definition och riktning av önskad väg framåt.

2.1.2 Samordning och samverkan av strategier

Utvecklingsstrategin tar avstamp i ett lokalt perspektiv med utgångspunkten att den ska harmonisera med regionala och lokala planer för utveckling i vårt utvecklingsområde. Agenda 2030 har varit vägledande för att ange färdriktningen för strategin. Förutom de globala målen för hållbarhet och EU:s mål för jordbrukspolitiken har exempelvis följande dokument tagits i beaktande:

- 12 trender för lokal utveckling, Kairos Future
- Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030
- Regional utvecklingsstrategi Gävleborgs län 2020–2030
- Nationell handlingsplan för landsbygdsprogrammet
- Hållbar regional utveckling och tillväxt i Gävleborg
- Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige
- Näringslivets struktur, dynamik och konkurrenskraft
- Kommunala planer och strategier för exempelvis näringslivsfrågor och besöksnäring.

2.2 Formulering av vision, mål och insatsområden

Kärnan i utvecklingsstrategin utgörs av vision, mål och insatsområden som beskriver vad som ska uppnås och hur. Efter en tematisk sammanställning av material från webenkät samt dialogträff har styr-/strategigruppen tillsammans fastställt lämpliga insatsområden och en gemensam vision. I en analys av webenkäter och genomförda dialogträffar ser vi att diskussionerna generellt stämmer väl överens med flera fokusområden i de strategiska dokument som nämndes i avsnitt 2.1.2, vilket tyder på att strategin bör ha en relevans för människor och organisationer i utvecklingsområdet.

Utvecklingsstrategin kompletterar och förstärker andra lokala och regionala strategier där alla aktörer har en gemensamhet i att arbeta för utveckling, men där vägen dit kan se olika ut. Leader har, sedan 30 år tillbaka, en väl fungerande metod för lokal utveckling som kompletterar och förstärker andra aktörers utvecklingsarbete på ett effektivt sätt.

Vid formulering av mål och insatsområden har erfarenheter från tidigare programperioder, liksom erfarenhet av att driva utvecklingsprojekt, haft stor betydelse. Styrelsen i Utveckling Hälsingebygden och medarbetare har en stor samlad erfarenhet av hur insatsområden och mål bör formuleras för att engagera organisationer att söka stöd för utvecklingsinsatser som ligger i linje med det utvecklingsområdet vill uppnå i strategin. Mätbara mål ger en tydlig strategi och breda insatsområden skapar möjligheter för olika typer av idéer att realiseras. Breda insatsområden säkerställer dessutom att strategin kan hållas relevant även i den framtid vi i dagsläget inte vet något om.

2.3 Remiss och förankring

Processen för framtagande av strategin har varit transparent med löpande information på hemsida, blogg och sociala medier. Dialoger har förts med nyckelpersoner, organisationer och samarbetspartners (exempelvis Länsstyrelsen Gävleborg och Region Gävleborg) i syfte att säkerställa att innehållet i strategin är relevant utifrån deras syn på vad som är viktigt i ett utvecklingsarbete inom området. Identifierade intressenter har delats remissversion av strategin med möjlighet att påverka innehållet i den. Ett utkast av strategin har funnits tillgänglig offentligt på Utveckling Hälsingebygdens hemsida med en uppmaning om att läsa och bidra med synpunkter.

Avstämningsmöten med angränsande utvecklingsområden där värdefulla diskussioner om samarbeten och synergieffekter mellan respektive utvecklingsområdes strategier har genomförts. Dessutom har representanter för Varumärket Hälsingland träffats, samt kommunernas näringslivs- och landsbygdsorganisationer och ett flertal ideella föreningar för att diskutera och fånga in idéer och synpunkter på strategin.

2.4 Kommunikation

Ett transparent förhållningssätt har tillämpats genom hela framtagningsprocessen. För att synliggöra information har digitala informationskanaler såsom hemsida med separat blogg för strategiarbetet, sociala kanaler, webenkäter nyttjats.

3 Utvecklingsområdet

3.1 Tabell med statistik

Ämnesområde	Variabel	Värde	
Områdets storlek	Antal invånare	130 828	
	Storlek i km ²	17 715	
	Invånare per km ²	7,4	
Befolkningsstruktur	Andel av befolkningen som är utrikes född (%):	10,9	
	Andel av befolkningen i intervallerna (%):	Kvinnor	Män
	<i>0-15 år</i>	8,3	8,9
	<i>16-24 år</i>	4,0	4,8
	<i>25-44 år</i>	10,2	10,9
	<i>45-64 år</i>	12,8	13,0
	<i>65- år</i>	14,1	13,0

3.2 Områdesbeskrivning

Geografiskt område

I Hälsingland finns en stark tillhörighet och en stark identitet. Utveckling Hälsingebygden förväntas i nästa programperiod omfatta hela landskapet Hälsingland, med kommunerna Ovanåker, Bollnäs, Söderhamn, Hudiksvall, Nordanstig, Ljusdal samt området 2361 Härjedalen östra (RegSOKod 2007), se Bilaga 1 Geografisk avgränsning.

Lingbo ligger i Hälsingland, men tillhör Ockelbo kommun och ingår i ett annat utvecklingsområde (i nuvarande programperiod kallat Utveckling Gästrikebygden). Förutom gränsen till Gästrikland gränsar Utveckling Hälsingebygden till Leader Sjö, Skog&Fjäll samt Leader Mittland Plus. Gränsöverskridande samverkan berör ofta lokal utveckling, besöksnäring, friluftsliv eller idrottsliv eller naturvård.

Områdets folkmängd uppgår till 130 828 invånare fördelat på 17 500km². Endast sex av sammanlagt 47 tätorter har mer än 3000 invånare (Ljusdal, Edsbyn, Iggesund, Hudiksvall, Söderhamn och Bollnäs). Befolkningsstätheten uppgår till sju invånare per kvadratkilometer.

3.2.1 Natur- och kulturresurser

Hälsingebygden kännetecknas av en stark gemenskapskänsla. Även om gränser flyttats fram och åter under tidernas lopp har de starka banden mellan hälsingarna bestått. Bygden består av en blandning av skogsbygd, jordbruksbygd och kust. Den uppvisar härigenom en sällsynt rikedom av olika naturtyper, som påverkat människorna och frammanat en rik kultur. Någon uttryckte det så att inom bygden är det ”nära till allt”.

Hälsingebygden har under gångna sekler varit ett rikt område. Större delen låg under Litorinahavet, som avsatte bördiga leror lämpliga för jordbruk. Skogen i området är av högsta kvalitet och förhållandevis snabbvuxen. Jord- och skogsbruk har lagt grunden för de rikedomar som präglade landskapet, där de stora Hälsingegårdarna – är ett tydligt exempel på detta. Sju av alla dessa fantastiska gårdar är klassificerat som ett världsarv enligt UNESCO.

Linblomman, Hälsinglands landskapsblomma, symboliserar att linet är starkt förknippat med det agrara landskapet och trots avsaknad av storskalig odling i landskapet är det en kulturbärare in i vår tid.

Utmed kusterna var fisket – särskilt strömmingsfisket – rikt och säljakten från skär och holmar bidrog till folkets försörjning. I senare tider utvecklades handel, hantverk och industri i kustens städer.

Strömmande vattnet och de många sjöarna har haft den största betydelsen för utvecklingen av såväl småindustri som sedermera större industrier. När människorna lärde sig att ta vara på vattenkraften utvecklades företagandet. Flotningen är sedan länge borta, men vattnet har fortfarande sin betydelse för kraftförsörjningen genom de många kraftverk – stora och små – som finns runtom i landskapet.

Tillgången på skogsråvara och järn från Bergslagen gav upphov till många hyttor och bruk. Under 1800-talet byggdes skogsindustrin upp i form av sågar för export av sågat virke, liksom av massafabriker och pappersbruk och ännu idag återfinns många framgångsrika, nationella och internationella företag, som är driven ur skogen som resurs.

Hälsingland har en spännande variation av olika naturtyper. Här samsas skogar och odlingslandskap med sjöar, betesmarker och ängar. Klapperstensfälten vid kusten utgör minnesmärken av forna havsstränder och har sin egen, säregna flora. Bygden präglas av en stark kulturell identitet. Beläget mitt i Sverige, genomflutet av Ljusnan som en sammanbindande länk, framstår Hälsingebygden som ett tvärsnitt av vad Sverige har att erbjuda.

Att vara nära staden men ändå ha naturen och vildmarken runt hörnet är något som många ser som speciellt för området, vilket skapar en attraktiv miljö för både bofast och besökande.

3.2.2 Näringsliv och arbetslöshet

I Hälsingland finns, såsom ovan beskrivet, ett starkt arv från jorden och skogen, vilket resulterat i många framgångsrika nationella och internationella företag vilka härstammar från skogsindustrin. Ett starkt näringsliv är en förutsättning för den ekonomiska utvecklingen, skapande av arbetstillfällen och kapital för investeringar inom utvecklingsområdet.

Trots att de senaste årens strukturomvandling på arbetsmarknaden lett till en större tjänstesektor så är sektorn låg inom utvecklingsområdet, samtidigt som området har en stor industrisektor. Strukturomvandlingen pågår, vilket skapar både möjligheter och utmaningar. Digitalisering och hållbarhet, med fokus på energi och miljö ställer krav på omställning.

Arbetsmarknaden inom området står inför stora utmaningar med en relativt hög arbetslöshet samtidigt som det är brist på arbetskraft inom många yrken. En bättre matchning mellan arbetskraftens kompetens och arbetsmarknadens behov och en bättre användning av den kompetens som finns i arbetskraften är viktiga aspekter för att minska bristen på arbetskraft och undvika att personer hamnar utanför arbetsmarknaden.

En framgångsfaktor för hela området är att skapa bra förutsättningar för företagande och företagsetableringar, samt skapa vilja och mod för fortsatt

investering i området. Det identifierade gap för kompetens som återfinns i området måste täppas till genom kompetensutveckling samt uppmuntran till vidare studier.

3.2.3 Föreningslivet

I området finns ett stort antal aktiva föreningar för människor i olika åldrar. Framgångsrika är de föreningar med tydlig vision, de som skapar stor delaktighet och har en tydlig värdegrund för vad det gör och vad de står för. Speciellt framgångsrika är de föreningar som har etablerat barn- och ungdomssektioner som tillvarata deras intressen, ståndpunkter och idéer. Det finns en uttalad önskan från unga i området att de vill släppas in i föreningslivet, men inte riktigt alltid tillåts. Här måste den äldre generationen våga öppna upp för strukturella förändringar och nya tankesätt för att möta morgondagens behov och utmaningar då föreningslivet inom området är oerhört viktigt för hela bygden. Både för att fortsätta utveckla dess egen verksamhet, även för att främja en trygghet i samhället och finna värdefull tillhörighet och aktivitet för många individer.

Omskrivningen av det övergripande samhällskontraktet innebär att det ställs högre krav på föreningarna att verka som partner och leverera samhällsnytta och verksamhet utanför deras kärnkompetens och verksamhetens idé och ibland även kompetens. Pengarna hos föreningarna räcker ofta inte till och behovet av ekonomiskt stöd är stort hos ett flertal föreningar.

Karaktéristiskt för området är att många engagerade drivkrafter, så kallade eldsjälar, är verksamma. Individer med stor glöd och passion att utveckla både föreningar, verksamheter och en levande landsbygd. Farhågan är dock att dessa individer engagerar sig inom många föreningar och risken att bränna ut eldsjälarna är stor.

3.2.4 Service och infrastruktur

Kommersiell och offentlig service behövs för att skapa miljöer där det är attraktivt att leva, verka och bo. Service kan omfatta allt från att tillhandahålla dagligvaror och drivmedel eller andra kommersiella servicetjänster såsom leverans av paket eller ombud. För att upprätthålla servicenivån krävs i många bygder speciella lösningar och det är inte sällan som ekonomiska föreningar övertar drift för att säkra servicetjänster tillgänglighet. Nedläggningar kan ha stora följder för enskilda bygder.

Begreppet infrastruktur omfattar digital uppkoppling samt transport av varor, personer och tjänster. Utbyggnationen av bredband har tagit fart, men tillgången till fiber är relativt ojämn runt om i området. På flera platser bildas lokala föreningar för att driva och finansiera utbyggnaden. Fiber utgör en betydande förutsättning för att leva och verka. Avsaknad av fiber utgör dessvärre en rejäl begränsning.

Väg- och järnvägsnät till och inom området upplevs i många fall som undermåliga. Detta påverkar utvecklingen negativt för lokalbefolkningen och för besökare, samt för nyetableringar av företag och organisationer.

3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter

Som grund för den samlade bilden av behov och utvecklingsmöjligheter inom området ligger genomförd nuläges- och omvärldsanalys, se Bilaga 2 Nuläges- och omvärldsanalys (SWOT), samt värdefull input i genomförda dialogträffar. Beskrivna behov och möjligheter återfinns i hela utvecklingsområdet och de ligger till grund för utformningen av mål och insatsområden.

Hållbar utveckling är utgångspunkten för all landsbygdsutveckling. Med hållbart menas att arbetet ska bidra till att nuvarande och kommande generationers livsvillkor och behov uppfylls utan att äventyra ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden. Det handlar om människors lika rätt till ett bra liv och därmed också om förhållanden mellan individer och bygder i vårt närområde och runt om i vår omvärld. Utvecklingsområdet är en del i både den lokala och globala världen och behöver bidra till en hållbar utveckling i dem båda.

Ekonomisk hållbarhet handlar om att öka den ekonomiska tillväxten i utvecklingsområdet utan att hållbarheten på andra områden äventyras. *Social hållbarhet* omfattar bland annat sysselsättning, jämställdhet, integration, delaktighet och välfärd. Den *ekologiska hållbarheten* innebär en positiv miljöutveckling i enlighet med miljö kvalitetsmål inklusive god hälsa och livsmiljö.

Omställningen som behövs för att nå globala mål för hållbar utveckling samt en tryggad välfärd skapar både utmaningar och möjligheter i utvecklingsarbetet i området. Innovation och ny teknik längs med hela värdekedjan, framgångsrika cirkulära affärsmodeller baserade på efterfrågan och utbud, samt stark samverkan, är viktiga nycklar i omställningen.

Livsmiljö, boende och service:

Det finns stora möjligheter att stärka livsmiljön för både invånare och de som besöker området genom exempelvis:

- Hållbar utveckling av naturen (hav, sjö, älv, berg, skog) som resurs
- Nyetableringar av fastigheter i attraktiva lägen
- Om/nybildande av bostäder för att skapa bostadsrotation och frigöra bostäder
- Utveckling av kollektivtrafik för enklare kommunikation till och inom utvecklingsområdet
- Integration och samverkan för att stärka bygderna och hela utvecklingsområdet

- Utveckling av högkvalitativa nätverk för bredband och telefoni genom optofiber och mobila lösningar i hela området
- Stimulera till aktivitet som höjer fysisk kapacitet och samvaro för individer för att främja hälsa samt gemenskap

Fritid och kultur:

En variationsrik natur och kultur ger stort utrymme för utvecklingsmöjligheter för leverans av upplevelser eller rekreation. Inom utvecklingsområdet finns många aktiva föreningar. Många av dem väldigt framgångsrika och med högt engagemang och delaktigheten. För framtiden är det viktigt att föreningarna fortsätter utvecklas, med tydliga visioner. Allt för att skapa en attraktiv och stimulerande miljö, både för barn, ungdomar och vuxna att utvecklas i. Övrigt identifierade potentialer exemplifieras enligt nedan:

- Möjliggör för skapande, underhåll och utveckling av upplevelser som produkt eller tjänst baserad på områdets naturresurser
- Utveckla föreningarna för ungas medinflytande samt möjliggörande av nyskapande strukturella förändringar i föreningarna
- Utveckla det sociala engagemanget och organiseringen
- Utveckla aktiviteter för ökad hälsa, välbefinnande, rekreation och återhämtning
- Tillgängliggör kultur och upplevelser – paketering, digitalisering, synlighet
- Skapa förutsättningar för ökad samverkan lokalt mellan individer, bygder föreningar, organisationer och företag för ökad kompetens- och erfarenhetsutbyte samt integration
- Möjliggör för skapandet av sociala mötesplatser för meningsfull samvaro för människor utanför arbetslivet
- Stärk enskilda föreningar och organisationer samt samverkan mellan dessa

Sysselsättning och näringsliv:

Utvecklingsområdet präglas av en stark entreprenörsanda vilket genererat i många framgångsrika och anrika företag som är starka och etablerade varumärken både nationellt och internationellt. Denna anda lyfts under dialogmötena som en nyckeltillgång för att kunna tillvarata möjligheterna för fortsatt utveckling. Arbetsmarknaden inom området står inför stora utmaningar med en relativt hög arbetslöshet samtidigt som det är brist på arbetskraft inom många yrken, så att täppa igen gapen som uppstått vad det gäller att skapa arbets- och sysselsättningstillfällen samt främja kompetensutveckling är framgångsfaktorer.

- Möjliggör för företagsetableringar och utveckling för företag för att säkerställa arbetstillfällen
- Möjliggör för bi-sysslor vid sidan om ordinarie försörjning och verksamhet

- Utveckla samverkan/samordning för framgångsrik och hållbar näringsverksamhet
- Stimulera till aktiv dialog mellan näringslivet och samhällets unga om arbetsmarkandes behov inför valet av utbildningsväg
- Utveckla lokala lärcentra samt öka närheten till högskolor/universitet för att säkerställa kompetensbehovet
- Utveckla ytterligare modeller för prova-på praktik anpassade för olika åldersgrupper

Ung i Hälsingebygden:

Utvecklingsområdet präglas av framgångsrik Ung Företagsamhet (UF-företag) och det finns en stark entreprenörsanda hos unga som det finns en stor utvecklingsmöjlighet i. Att skapa förutsättningar för att tillvarata ungas engagemang för integration och hållbarhet i alla dimensioner kommer vara framgångsnycklar, då mycket engagemang och intresse återfinns för dessa ämnen inom utvecklingsområdet. Övriga identifierade potentialer är:

- Möjliggör för unga nya företagare att våga satsa
- Utveckla möjlighet till flexibelt lärande och kompetensutveckling
- Möjliggör barn- och ungdomsverksamhet för att undvika tidig ohälsa, utanförskap och social distansering
- Möjliggör integrering av barn och barnbarn till nysvenska vuxna i tematiska områden där inte samhället redan verkar

Utveckling genom digitalisering:

Framtiden är digital, digitalisering och automation är de största drivkrafterna för omställning och kommer påverka de flesta enskilda individer, organisationer och företag på djupet. Viktigt är för utvecklingsområdet att kunna tillhandahålla en digital infrastruktur med hög tillförlitlighet. Övriga identifierade utvecklingsområden inom digital transformation är:

- Utveckling av digitala tjänster och produkter med hög grad av innovation
- Skapa förutsättningar för distansarbete och möjliggör inflyttning
- Kompetensutveckling inom digital transformation
- Utveckling av nya sätt för samverkan, delaktighet, nätverk och plattformar
- Utveckla mål och medel samt genomför föreningslivets digitalisering

Klimat och hållbarhet:

De globala klimatförändringarna påverkar utvecklingen inom utvecklingsområdet liksom världen i övrigt. Inom bygden ses konsekvenser i form av stora mängder nederbörd på kort tid, kortare vintersäsonger och förändrade livsmiljöer för djur och växter. Den allmänna debatten kring hållbarhet förändrar i allt högre grad människors konsumentbeteenden exempelvis då det gäller val av produkter och

kommunikationer. Den globala osäkerheten och sårbarheten ökar behov av beredskap, säkerhet och självförsörjning.

- Möjliggör och skapa förutsättningar för produktion av förnybar energi
- Möjliggör och skapa förutsättningar för en mer energieffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi
- Skapa förutsättningar för att nyttja den cirkulära trenden och den nya ”gröna vägen”
- Skapa förutsättningar för vidare utveckling inom ramen för den ökade efterfrågan på lokalt producerade varor och tjänster
- Möjliggör och skapa förutsättningar för mer självförsörjning
- Tillvarata ungas engagemang för hållbarhet

Demografi och tillväxt:

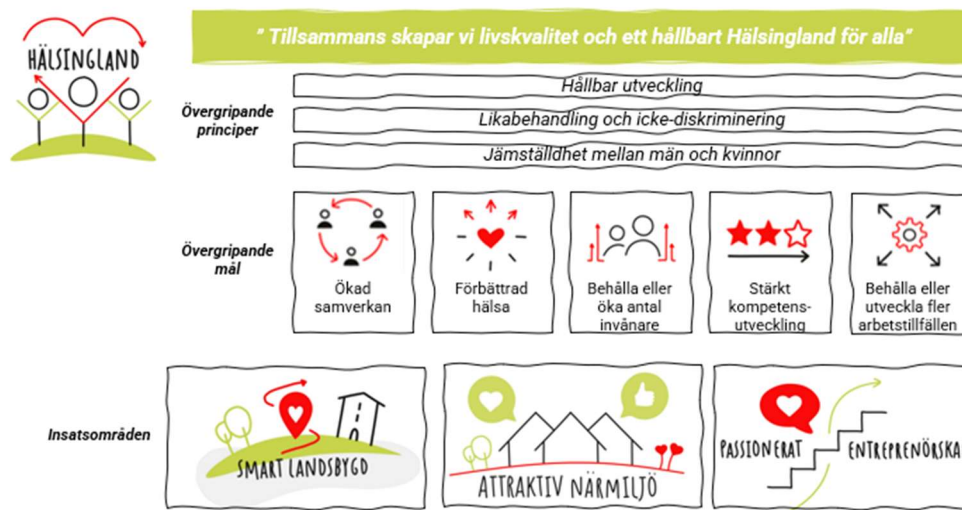
Även om folkökningen på landsbygden har varit svagare i antalet personer räknat generellt, så har utvecklingsområdet ökat i antalet invånare sedan senaste utvecklingsstrategin skrevs för innevarande programperiod. Medellivslängden har ökat påtagligt och därmed har andelen äldre i området ökat.

Tillväxten har under senare år varit svag inom utvecklingsområdet. En breddning till ett mer diversifierat näringsliv innebär möjligheter för länet i form av en mindre sårbar och mer attraktiv arbetsmarknad för alla, oavsett kön, ålder, förmågor eller bakgrund. För att fortsätta vara konkurrenskraftig och vidareutvecklas måste utmaningar, såsom omställning till en hållbar utveckling och att nyttja digitaliseringens möjligheter, utnyttjas till sin fulla potential.

- Skapa förutsättningar för inflyttning av nya invånare och företag/organisationen genom ökade möjligheter för distansarbete och flexibla arbetsplatser
- Möjliggör för inflyttning, kompetenshöjning, attitydförändringar genom integration
- Skapa mentorprogram mellan personer med god arbetslivserfarenhet och personer med mindre erfarenhet av yrkeslivet

4 Mål, insatsområden och indikatorer

Mål och insatsområden har definierats efter sammanställning av nuläges- och omvärldsanalys. Till hjälp för analysen har verktyget SWOT¹ använts. De övergripande målen definierar VAD som ska uppnås under programperioden 2023–2027 och insatsområdena beskriver HUR målet ska uppnås. De övergripande principerna (gällande för hela EU) genomsyrar hela utvecklingsstrategin och visionen anger utvecklingsområdets framtida tillstånd som området vill uppnå.

4.1 Vision

”Tillsammans skapar vi livskvalitet och ett hållbart Hälsingland för alla”

Förhållningssättet att skapa visionen har varit öppen och visionen har fått växa fram utifrån de behov och viljeriktningar som observerat under processen för framtagande av innehållet i strategin. I enkäterna samt dialogträffarna har samtliga fritt fått tänka kring temat ”vår bygd 2030” utifrån frågeställningar såsom ”*hur vill jag att min bygd ser ut år 2030*” eller ”*det här skulle göra att jag vill bo kvar*”.

Visionen tar sikte mot en tänkt ”destination” där hållbarhet och livskvalitet ska inspirera till ökad samverkan på alla plan för att skapa delaktighet och engagemang för en kreativ landsbygdsutveckling för alla. Det är viktigt att värna om både de människor som är bosatta i bygden och de som besöker vår vackra bygd.

I Hälsingland finns en öppenhet och nyfikenhet på olika människors tankar och idéer och **tillsammans**, genom stark samverkan, skapas erfarenhetsutbyte och synergier i ett kontinuerligt nätverkande.

Livskvaliteten har såklart olika betydelser för olika individer, men formar en miljö där människor kan leva våra liv tillsammans på våra individuella villkor för att må bra, vara glada och tacksamma.

Ett **hållbart Hälsingland** månalar om vår natur, kultur och människorna som resurs. En balans av stabilitet och tillväxt, där människor ges utrymme till utveckling på sina villkor i en miljö där vår vackra natur är värdefull och möjliggör utveckling **av** vårt fantastiska kulturarv.

4.2 Mål

De övergripande målen, och därtill kopplade insatsområden, bygger på en kombination av statistik och mötesdeltagares och övriga intressenters upplevda förhållanden och behov utifrån ett underifrånperspektiv. De fem övergripande målen är:

- Ökad samverkan
- Förbättrad hälsa
- Behålla eller öka antal invånare
- Stärkt kompetensutveckling
- Behålla eller utveckla arbetstillfällen

Dessa övergripande mål sammanfaller väl med de övergripande målen för Landsbygdsfonden där leaders roll är att främja sysselsättning, tillväxt, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden med aktivt brukande av kulturlandskapen, bioekonomi och hållbart skogsbruk.

De övergripande målen leder till Utveckling Hälsingebygdens vision och har koppling till nulägesanalysens behov och spegling emot Agenda 2030 målen samt befintliga lokala och regionala utvecklingsplaner. Målen ska vara specifika och möjligt mätbara.

4.2.1 Ökad samverkan

Målet syftar till ökad samverkan och nätverkande inom och mellan lokala bygder och omvärlden. Ökad samverkan omfattar inkludering av alla i samhället. En framtidsbygd ser behovet av att alla människor ska finnas representerade. Delaktighet skapar i sin tur stolthet, och ansvarskänsla, vilket skapar en positiv spiral av utveckling.

Lokal samverkan sida vid sida med utbyten och nätverk nationellt/internationell kommer vara en framgångsfaktor i en mer och mer globaliserad värld. Samverkanslösningar inom alla samhällets sektorer kommer säkerställa lokalsamhällens överlevnad i en föränderlig och globaliserad värld.

4.2.2 Förbättrad hälsa

Detta mål syftar till att förbättra människors hälsa på landsbygden. Inom utvecklingsområdet är ohälsotalen enligt statistiken förhållandevis höga.

Ett ökat utanförskap och ett ohållbart användande av humankapital leder till ohälsa i både kropp och själ. Genom att satsa på att bygga utvecklingsområdet som inkluderar alla kan utanförskapet och ensamheten brytas. Genom att lägga grunden för en meningsfull tillvaro på såväl arbetstid som fritid i våra lokalsamhällen möjliggörs en förbättrad hälsa och friskhet.

Genom leadermetoder kan den sociala delaktigheten möjliggöras genom exempelvis utveckling av föreningslivet, skapandet av sociala mötesplatser, idrott, bra val av livsmedel, naturvårdsåtgärder och genom nätverkande och samarbeten både inom och mellan olika sektorer. Människans idérikedom och innovationskraft är identifierade framgångsnycklar i skapandet av en ökad livskvalitet på landsbygden.

4.2.3 Behålla eller öka antal invånare

Genom detta mål vill utvecklingsområdet tillgängliggöras som en attraktiv plats att leva och verka på, både idag och i framtiden. En viktig parameter för att uppnå detta mål är att det finns skolor, bostäder, affärer och annan service för ett långsiktigt och hållbart invånarantal.

Genom leadermetoden möjliggörs den smarta bygdeutvecklingen och får lokala krafter att gå från ord till handling för att säkerställa att utvecklingsområdet levererar den tillgänglighet som krävs för att göra området attraktivt för befintliga invånare och potentiella invånare.

4.2.4 Stärkt kompetensutveckling

Målet syftar till att säkerställa kompetens inom till exempel lantbruk, skogsbruk, industri, hantverk, tjänste- och serviceyrken inom utvecklingsområdet. Genom att koppla samman utbildning med näringsens behov synliggörs de olika arbetsmöjligheter som finns i området, vilket gör det möjligt för näringsidkare att finna rätt arbetskraft.

Kompetensöverföring ska underlättas för att främja generationsväxlingar och lärande mellan olika led inom till exempel produkt-, service- och tjänsteutveckling. Genom initiativ kan kunskapsnoder skapas som möjliggör möten mellan forskning, universitet, högskolor, folkhögskolor och övriga lärosäten. Innovativa metoder som sammanför exempelvis småskaligt näringsliv med unga. Entreprenörer kan också här få kunskap om forskningsresultat, vilket kan leda till utveckling av nya produkter.

4.2.5 Behålla eller utveckla fler arbetstillfällen

Genom detta mål skapas förutsättningar för tillväxt och ökad sysselsättning. Att arbetsmarknaden breddas och nya företag kommer till är grunden för inflyttning och utveckling av utvecklingsområdet.

Attraktivitet skapar förutsättningar för tillväxt. Områdets attraktivitet avgörs till exempel av förmågan att locka nya invånare, få de redan boende att stanna kvar samt befintliga företag stannar och nya tillkommer. För en breddad arbetsmarknad

ska kunna skapas behöver området vara attraktivt, och för att ett område ska vara attraktivt behöver det finnas en bred arbetsmarknad.

Lokalt ledd utveckling ska därför arbeta med att både skapa ett gott entreprenörsklimat och en högre attraktivitet i området, för att förbättra möjligheterna för en hållbar näringslivsutveckling och därmed behålla eller utveckla fler arbetstillfällen på del- eller heltid.

Utvecklingsområdet ska tillvarata platsbundna värden. Även om helt nya branscher är välkomna finns det anledning att skapa förutsättningar för entreprenörer som kan producera insatsvaror till befintliga verksamheter och förädla produkter från området.

4.3 Insatsområden

Insatsområden utgör strategins verktyg och beskriver hur de övergripande målen ska uppnås. Tre insatsområden har identifierats, vilka baseras på lokala behov och utvecklingsmöjligheter i området och syftar till att tillvarata den initiativkraft och det engagemang som finns för landsbygdsutveckling. De tre insatsområdena är:

- Smart landsbygd
- Attraktiv närmiljö
- Passionerat entreprenörskap

4.3.1 Smart landsbygd

Insatsområdet ska stimulera till att bygga upp en smart landsbygd för alla genom att ta fram nya lösningar för att stärka utvecklingsområdets konkurrenskraft och attraktivitet både för individ, förening, organisation och/eller företag.

Insatsområdet ska bland annat medverka till att stödja utvecklingsinsatser som stärker och utvecklar utvecklingsområdet hållbart genom innovativa lösningar och idéer på lokala utmaningar och tillvaratar kunnande om områdets produktion och värden. Nyttänkande och tekniska lösningar för hållbar utveckling i området ska främjas genom att förmedla forskning, kompetensutveckling och uppmuntra innovationer. Insatsområdet kan bidra till utveckling inom digital transformation med koppling till produkter, tjänster, service och tillgänglighet.

Insatsområdet kan även medverka till att samverkan stärks genom nätverkande inom utvecklingsområdet och tillsammans med andra landsbygder och städer. Kompetensutvecklingen stärks genom samarbete med lärosäten och aktiv kunskapsupbyggnad lokalt. Behålla eller öka antal invånare samt arbetstillfällen

stärks genom stöttning av utvecklingsidéer som bidrar till att viljan till att bo kvar eller flytta till området ökar.

4.3.2 Attraktiv närmiljö

Insatsområdet ska stimulera till att möjliggöra en attraktiv närmiljö som genererar livskvalitet för både invånare och besökare. En attraktiv närmiljö är ett starkt incitament för att välja landsbygden i stället för stad/tätort.

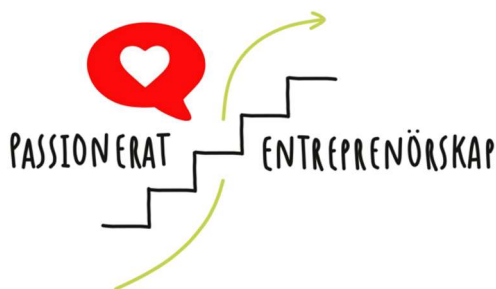
Människans idérikedom och innovationskraft i skapandet av en attraktiv närmiljö och ökad livskvalitet på landsbygden är en framgångsfaktor. Det är viktigt att poängtera att all utveckling ska ske i alla dimensioner dvs miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Insatsområdet ska stimulera till att ta hand om tillgångarna i alla former, till minskat resursutnyttjande och medveten resursanvändning, cirkulär ekonomi, delningsekonomi, återbruk, hållbara livsmiljöer och livsstilar. Stimulera till att tid och pengar spenderas i närområdet, vilket är bra för både miljö och den lokala ekonomin.

Insatsområdet ska bland annat medverka till att skapa och utveckla innovativa lösningar gällande service och tillgänglighet på landsbygden. En blandning av arbetsplatser, handel, skolor, företags-, förenings- och fritidsutbud med mötesplatser, positiv marknadsföring och olika boendeformer skapar en attraktiv närmiljö och livskvalitet på landsbygden.

Insatsområdet ska även medverka till att ökat engagemang i bygden, via kraftsamling, delaktighet och ökad samverkan. Genom att möjliggöra livskvalitet för många individer ges förutsättningar för förbättrad hälsa. Behålla eller öka antal invånare stärks genom lokala erbjudanden, servicetjänster och tillgänglighet. Behålla eller utveckla antalet arbetstillfällen stärks genom idékraft och ökad innovation.

4.3.3 Passionerat entreprenörskap

Insatsområdet ska stimulera till att fånga upp, utveckla och stärka den starka drivkraft för entreprenörskap som finns inom utvecklingsområdet. Entreprenörskapet sträcker sig över flertalet branscher och verksamheter. Det finns en stor potential i att utveckla och förvalta befintliga företag, men även ge utrymme för att fler ska kunna starta upp nya företag. Inom

utvecklingsområdet är identifierat en stor potential att samverka kring utveckling och innovativa lösningar för att skapa lönsamhet, kontinuitet och hållbarhet. En samverkan som ska möjliggöra det passionerade entreprenörskapet och skapa både vilja och mod att starta upp nya verksamheter.

Insatsområdet ska bland annat medverka till ökad samverkan som kommer möjliggöra kompetensförstärkning och erfarenhetsutbyte inom ämnet entreprenörskap och affärsutveckling. Med god lönsamhet och hållbarhet skapas fler arbetstillfällen och kontinuitet i företags och verksamheters utveckling.

4.4 Indikatorer och målvärden

4.4.1 Val av EU-indikator

För att mäta framsteg i vår måluppfyllelse är nedan EU-indikator vald:

- Ny sysselsättning

För att det i framtiden ska vara möjligt att bo och verka på landsbygderna krävs sysselsättning och tillväxt. Utveckling och tillväxt som också är hållbar.

4.4.2 Val av nationella indikatorer

Sju indikatorer på nationell nivå kommer att användas för att mäta framsteg i måluppfyllelsen:

- Bevarad sysselsättning
- Nya produkter
- Nya tjänster
- Nya mötesplatser
- Nya fritids- och kulturverksamheter
- Nya nätverk och samarbeten
- Nya dagbesökare

Att bredda utbudet av produkter och tjänster kan bidra till att stärka den lokala ekonomin, utveckla hållbara alternativ till befintligt utbud och säkra tillgång till service. Allt för att skapa en levande, hållbar och cirkulär landsbygd som är tillgänglig för både invånare och besökande.

Den valda EU-indikatorn mäter ny sysselsättning men det är inte enbart nya sysselsättningstillfällen som behövs, utan ett säkerställande av befintliga *arbetstillfällen* är en viktig framgångsfaktor i vidare utveckling av området.

Nya mötesplatser, nätverk och samarbeten har en direkt koppling till målet *ökad samverkan* både såväl inom, som utanför utvecklingsområdets geografiska gränser.

4.4.3 Val av lokala indikatorer

Av tillgängliga indikatorer på lokal nivå har 14 valts för att mäta måluppfyllelsen av denna strategi:

- Deltagare, kvinnor under 25 år
- Deltagare, kvinnor över 25 år
- Deltagare, män under 25 år
- Deltagare, män över 25 år
- Deltagare, utländsk bakgrund
- Deltagare, funktionsvariation
- Utbildningstillfällen
- Bevarade fritids- och kulturverksamheter
- Nya servicelösningar
- Organisationer som genomför insatser för minskad klimatpåverkan
- Nya lösningar på miljö- och klimatproblem
- Invånare med ökad tillgång till friskvårdsaktiviteter
- Nya gästnätter
- Befolkningsutveckling

”Bevarade fritids- och kulturverksamheter” samt ”nya servicelösningar” skapar möjlighet för ett levande och en *attraktiv närmiljö* i Hälsingebygden och bidrar till målen inom *ökad samverkan, bibehållen eller ökat antal invånare och arbetstillfällen*.

Indikatorn ”utbildningstillfällen” är direkt kopplad till målet för *stärkt kompetensutveckling* för att säkerställa kompetensen inom området, idag och i framtiden.

Indikatorn ”Invånare med ökad tillgång till friskvårdsaktiviteter” har en direkt koppling till *förbättrad hälsa* genom samtliga tre insatsområden. Indikatorn ”Nya gästnätter” kopplas till att mäta besöksnäringen i utvecklingsområdet.

Indikatorn ”Befolkningsutveckling” har en direkt koppling till att *behålla eller öka antal invånare* genom att stimulera till utformandet av en attraktiv landsbygd, med innovativa lösningar för människor som lever och bor i området.

Indikatorerna för att mäta deltagarnas ålder, ursprung och funktionsvariation säkerställer de övergripande principerna för likabehandling, icke-diskriminering och jämställdhet. Organisationer som genomför insatser för minskad klimatpåverkan samt nya lösningar på miljö- och klimatproblem säkerställer hållbarhetsaspekten för initiativ.

EU:s resultatindikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.1 Ökad samverkan, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd, 4.4.2 Attraktiv närmiljö, 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	R.37	Ny sysselsättning	Sysselsättningen ska ha skapats som senast vid projektslut. En heltidstjänst motsvarar 1720 timmar per år och en halvtidstjänst motsvarar 860 timmar per år.	17

Nationella indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd, 4.4.2 Attraktiv närmiljö, 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	N.02	Bevarad sysselsättning	Med bevarad sysselsättning menar vi arbetstillfällena som inte hade kunnat finnas kvar utan det mottagna stödet. En heltidstjänst motsvarar 1720 timmar per år och en halvtidstjänst motsvarar 860 timmar per år.	8
4.2.1 Ökad samverkan	4.4.1 Smart landsbygd, 4.4.2 Attraktiv	N.03	Nya produkter	Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är produkterna nya på den svenska	20

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällen	närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap			marknaden, på den lokala marknaden (leaderområdet) eller endast för den enskilda organisationen? En fysisk produkt är en vara som man kan köpa och ta med hem, men konsumera senare. Till exempel olika matprodukter, souvenirer, kläder och möbler. En digital produkt är en vara som säljaren kan sälja (eller erbjuda gratis) upprepat antal gånger utan att göra om varan på nytt. Till exempel nedladdningsbara filer som e-böcker och guider. Men det kan också inkludera olika mjukvaror och appar om kunden inte är beroende av prenumerationer för att kunna ta del av dem.	
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällen	4.4.1 Smart landsbygd	N.04	Nya tjänster	Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är tjänsten/erna nya på den svenska/lokala marknaden eller endast för den enskilda organisationen? En (fysisk) tjänst är något som man köper och konsumerar ihop istället för att ta med hem. Till exempel hårklippningar, guide	20

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
				turer och upplevelser samt teaterföreläsningar. En digital tjänst är en tjänst som säljaren behöver göra om och anpassa vid varje försäljning. Till exempel sociala media tjänster, webbdesign eller liknande. Hit räknas även olika streamingtjänster då kunden inte äger materialet utan endast har tillfällig tillgång genom någon form av prenumeration på säljarens villkor.	
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällen	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	N.05	Nya mötesplatser	Antalet mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. En mötesplats kan vara fysisk i form av en ny eller återställd lokal där olika verksamheter kan äga rum. Till exempel hembygdsgårdar eller övriga samlingslokaler. En mötesplats kan också vara ett digitalt forum om det är begränsat till en tydligt avgränsad målgrupp och det finns sätt att interagera. Till exempel en facebook-grupp. Hemsidor eller bloggar räknas inte.	10
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa,	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3	N.06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter,	5

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	Passionerat entreprenörskap			teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	N.07	Nya nätverk och samarbeten	Antalet nya och bestående nätverk eller samarbeten som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. För att räknas som nytt ska nätverket eller samarbetet inte ha funnits innan projektets mobilisering och uppstart för det syfte som det nu har. Det behöver ingå minst två aktörer för att räknas som ett nytt nätverk eller samarbete. Endast antalet nätverk ska ingå, inte antalet aktörer i de nätverken.	25
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	N.08	Nya dagsbesökare	Antalet nya dagsbesökare per år som projektet beräknas ha skapat. Dagsbesökare är besökare som inte övernattar på platsen för besöket. Här handlar det om en uppskattning per år så det gör inget om projektet hinner ta slut innan man har uppmätt ett år med besökarantal. Men det underlättar	350

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena				uppskattningen om man har hunnit mäta besökare under en period.	

Lokala indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.01	Deltagare, kvinnor under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	100
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa,	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3	L.02	Deltagare, kvinnor över 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	200

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	Passionerat entreprenörskap				
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.03	Deltagare, män under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	100
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.04	Deltagare, män över 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	200

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena					
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.05	Deltagare, utländsk bakgrund	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av utrikes födda.	75
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.2 Förbättrad hälsa, 4.2.3 Behålla eller öka antal invånare, 4.2.4 Stärkt kompetensutveckling, 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.06	Deltagare, funktionsvariation	Summan av L.01-L.04 för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av individer med funktionsvariation.	30

Mål	Insatsområde	Indikator kod	Indikator namn	Definition	Målvärde
utveckla arbetstillfällen					
4.2.4 Stärkt kompetensutveckling	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.07	Utbildningstillfällen	Antal tillfällen som en utbildning hålls för deltagare. Det kan till exempel vara så att samma utbildning erbjuds vid flera tillfällen till olika grupper av personer, eller att samma grupp av deltagare ses vid flera tillfällen. I båda fallen är det en utbildning som innehåller flera utbildningstillfällen.	100
4.2.2 Förbättrad hälsa	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö	L.13	Bevarade fritids- och kulturverksamheter	Antal fritids- eller kulturverksamheter som har vidareutvecklats och/eller hade upphört om inte projektet genomförts. Det är alltså inte antalet tillfällen som aktiviteterna genomförs eller antalet deltagare de har som ska räknas här.	5
4.2.1 Ökad samverkan 4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällen	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.16	Nya servicelösningar	Servicelösningarna ska vara nya på så sätt att man testat eller introducerat nya metoder för att uppnå förbättrad lokal service som kan utveckla en bygd.	7
4.2.4 Stärkt kompetensutveckling	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3	L.36	Organisationer som genomför insatser för minskad klimatpåverkan	Antal företag, föreningar eller andra organisationer som inom ramen för projektet genomför insatser för minskad klimatpåverkan. Dessa insatser ska på ett påtagligt sätt bidra till uppfyllandet av de	4

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
	Passionerat entreprenörskap			horisontella målen hållbar utveckling och/eller klimat och miljö.	
4.2.4 Stärkt kompetensutveckling	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.38	Nya lösningar på miljö- och klimatproblem	En lösning på miljö- och klimatproblem kan till exempel vara att mobilisera eller skapa metoder för energieffektivisering, vatten- och avloppshantering, avfallshantering eller andra produktionsprocesser.	8
4.2.2 Förbättrad hälsa	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.45	Invånare med ökad tillgång till friskvårdsaktiviteter	Antal personer som får tillgång till friskvårdsaktiviteter som inte funnits tillgängliga innan projektet. Baseras på en uppskattning av projektägaren.	750
4.2.5 Behålla eller utveckla arbetstillfällena	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.52	Nya gästnätter	Gästnätter är det antal nätter som turister övernattar på grund av de aktiviteter som genomförs i projektet. Turisterna kan övernatta på kommersiella boenden så som hotell, pensionat, stugby, vandrarhem eller camping eller på ickekommersiella boenden så som fri camping, eller hos släkt och vänner. Här handlar det om en uppskattning per år så då gör det inget om projektet hinner ta slut innan man har uppmätt ett år med gästnätter. Men har man kunnat börja mäta det så underlättar det såklart uppskattningen.	200

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
4.2.3 Behålla eller öka antal invånare	4.4.1 Smart landsbygd 4.4.2 Attraktiv närmiljö 4.4.3 Passionerat entreprenörskap	L.53	Befolkningsutveckling	Förändringen i antal folkbokförda individer i leaderområdet från en mätpunkt till en annan. Förslagsvis görs en basmätning i samband med stadgeskrivandet och ytterligare en mätning i slutet av programperioden.	300

5 Genomförande

5.1 Kommunikation

Uppdraget är att utveckla landsbygden genom bland annat våra insatsområden passionerat entreprenörskap, skapa attraktiva närmiljöer med ökad livskvalitet och en smart landsbygd.

Mål

Utveckling Hälsingebygdens mål är att sprida information om möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden samt ge målgruppsanpassad information, exempelvis vilket stöd sökande kan få i form av bidrag och hjälp från leaderkontoret.

Kommunikationen ska bidra till fler antal projektansökningar som kan bidra till ökad livskvalitet och landsbygdsutveckling för en hållbar bygd, ökad samverkan, stärka kompetensutvecklingen, förbättra hälsan, generera ökat invånarantal samt utveckla/öka antalet arbetstillfällen i området.

Genom tydlig kommunikation påvisas goda exempel på genomförda projekt. Därigenom visas att det är ett attraktivt stöd att söka och att projekten genomsyras av våra värderingar så som likabehandling, jämställdhet, miljötänk/hållbar utveckling, underifrånperspektiv, samarbete/samverkan mellan olika aktörer. Allt för att skapa engagemang och delaktighet för invånare och besökare.

De nätverk som finns består av partnerskapet vi har med Länsstyrelsen, Hälsingerådet, samt kommunernas landsbygdsutvecklare och näringslivskontor. LAGs (föreningens styrelse) ledamöter, personalen på leaderkontoret och projektledare får en strategisk roll att sprida information om Lokalt ledd utveckling och EU:s roll. De är ambassadörer som används när information ska kommuniceras utåt. Hur man identifierar målgrupper och hur man ska formulera vårt budskap blir bärande fundament för att nå rätt grupp. Andra viktiga aspekter är vilka kanaler som ska användas för att nå ut.

Målgrupper

Målgrupperna för kommunikationen är projektsökande, samverkande organisationer i partnerskapet, våra medfinansiärer, allmänhet, föreningar, organisationer, företag, entreprenörer, näringslivskontor och Landsbygdsutvecklare i kommunerna, olika nätverk, politiker, Länsstyrelsen, utvecklingsgrupper i byarna, företagsgrupper/nätverk samt Region Gävleborg.

Kanaler

- Hemsidan ska vara levande, uppdaterad med aktuell information
- Pressmeddelanden till lokal radio, TV och tidningar
- Informations/dialogträffar kommunvis

- Sociala medier
- Digitala utskick
- Digitala möten
- Webinar

5.2 Urvalsprocess

Leaderföreningen har en öppen och icke-diskriminerande urvalsprocess för att prioritera projekt.

Urvalsförfarandet är utformat för att möjliggöra urval av de projekt som kan bidra till att uppfylla målen för strategin. Leaderföreningen prioriterar projekten med hjälp av lokalt utformade urvalskriterier. Ingen enskild sektor; privat, ideell eller offentlig har mer än 49% av rösterna. Efter prioritering fastställer Leaderföreningen stödbeloppet. Jordbruksverket gör slutkontroll av stödberättigande och fattar beslutet som skickas ut till sökande.

5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer

Det är flertalet aktörer som identifierats som viktiga samarbetspartners för att realisera vår strategi. Förutom samtliga kommuner som ingår i området; Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig, Ovanåker, Söderhamns kommun och Östra Härjedalen; är samtliga invånare, inklusive Företagarna och alla föreningar/organisationer, helt avgörande för förverkligandet av strategin.

Region Gävleborg, Länsstyrelsen Gävleborg och Jordbruksverket är ytterligare aktörer som har avgörande betydelse för arbetet i att tillsammans, ta vara på goda idéer och utveckla landsbygden i utvecklingsområdet för att uppnå målen i vår strategi.

I utvecklingsområdet finns det flera olika utvecklingsplaner/strategier som identifierats som viktiga att förhålla oss till. Bland annat Region Gävleborg med den regionala utvecklingsplanen (RUS), LRF:s livsmedelsstrategi, kommunernas planer när det gäller landsbygdsutveckling och givetvis Agenda 2030, är samtliga vägledande för vår färdriktning. Landsbygdsstrategerna eller motsvarande, i deltagande kommuner, har en viktig roll i förankringen ut mot företagarna.

Genom kontinuerlig samordning och dialog med dessa aktörer, tillsammans med de lokala förenings/organisationsföreträdarna, skapas synergieffekter.

Centralt i arbetet är leadermetoden, som bygger på underifrånperspektiv och samverkan/samarbete mellan de tre sektorerna.

5.4 Effekter

Med aktiv styrning av projektportföljen genom hela strategiperioden ges goda förutsättningar för att främja och stärka effekterna långsiktigt. Det är också viktigt att det finns en struktur för att fånga upp effekter av projektinsatser som ingen kunnat förutse vid projektens början men som är en relevant för målen i strategin eller för utvecklingen i övrigt för utvecklingsområdet. Det övergripande målet hållbarhet är en viktig del i att få långsiktiga effekter på landsbygdsutveckling i utvecklingsområdet.

Hur detta ska genomföras:

- Ta fram riktlinjer för hållbara effekter på landsbygdsutveckling i vårt utvecklingsområde. (Hållbarhet)
- Påvisa styrkan i ”ledermetoden” för projektägare. (Ökat samarbete)
- Utbildning i att söka projekt. (Hållbarhet och långsiktighet)
- Aktiv urvalsprocess till projektportföljen. (Styrning och effekttänk)
- Uppföljning och utvärdering av projektägare. (Främja o stärka effekter samt fånga upp dolda effekter)
- Efter projektets slut. (Finansiering och effektdrivande)

Genom ett fokus på effekter i verksamheten/strategin och en tanke på hur projektet ska finansieras efter projektens slut, erhålls resurseffektivitet och en långsiktig hållbar landsbygdsutveckling.

5.5 Hur främjar strategin innovation?

Utveckling Hälsingebygden antar ett innovativt förhållningssätt som tar fasta på människors vilja och förmåga att omsätta identifierade behov till verklighet. Det är den inneboende kraften i människor som förändrar och ger förutsättning för tillväxt. Genom strategin skapas förutsättningar att stödja intressenter att skapa möjligheter till lokal tillväxt med hållbar utveckling, både på kort och lång sikt.

Med innovation menar Utveckling Hälsingebygden: *”Nya tillvägagångssätt som omsätts till nya värden för samhälle, företag och individer. Innovativt arbete innebär att utveckla produkter, tjänster, marknader, organisationer, metoder och/eller processer där värdet uppstår i användningen av det som utvecklas. Värdet som skapas kan vara ekonomiskt, socialt och/eller miljömässigt.”*

Utveckling Hälsingebygden ska vara en möjliggörare! I Utveckling Hälsingebygdens arbete möjliggörs att ta fram nya lösningar för framtiden. Genom att stötta forskning, kompetensutveckling och innovation stimuleras nytänkande för en hållbar utveckling. Människors idérikeedom och innovationskraft är framgångsnycklar i skapandet av en ökad livskvalitet på landsbygden

5.6 Övergripande principer

Strategin ska i alla sina delar sträva efter de övergripande principer som gäller inom EU. Det handlar om grundläggande rättigheter och tillgänglighet men också om hållbar utveckling. Principerna är följande:

- **Hållbar utveckling.** Strategin ska sträva efter att stödja hållbar utveckling enligt unionens arbete för att bevara, skydda och förbättra miljöns kvalitet och med hänsyn till principen att förorenaren betalar.
- **Likabehandling och ickediskriminering.** Strategin ska sträva efter att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och inte stödja åtgärder som bidrar till någon form av segregering.
- **Jämställdhet mellan kvinnor och män.** Strategin ska sträva efter att undanröja ojämlikhet och främja jämställdhet mellan kvinnor och män samt integrera ett genusperspektiv.

Hållbar utveckling och dess tre dimensioner, social, miljömässig och ekonomisk går som en röd tråd genom hela strategin. Det är naturligt då både nulägesanalysen, samt andra strategiska dokument och planer för utvecklingsområdet fokuserar på ett hållbart samhälle.

Principerna handlar om att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Som ett led i detta eftersträvas, under såväl framtagande, genomförande som uppföljning av denna strategi, att motverka omedvetna strukturer och stereotypiska synsätt.

När strategin togs fram beaktades principerna genom en metod för den lokala förankringsprocessen. Det innebar att jobba öppet och inkluderande där alla välkomnades som medskapare. Vi försäkrade oss om att både kvinnor och män, flickor och pojkar deltog i processen för att få deras olika perspektiv.

Hållbar utveckling har redan från start lyfts som behov och möjlighet för den lokala utvecklingen. Principerna har också varit grundläggande för utformning av strategins mål och insatsområden. En djupare beskrivning av strategins framtagning finns att läsa i kapitel 2.

I genomförandefasen kommer principerna att beaktas i vår egen operativa verksamhet, styrelsebeslut och i de projekt som finansieras genom strategin. Exempelvis kommer stadgarna att styra att föreningens styrelse ska ha en jämn fördelning mellan kvinnor och män för att säkra viktiga perspektiv, erfarenheter och behov vid beslutsfattande. Samt att vårt leaderkontor är bemannat av både kvinnor och män.

I kommunikation om strategins möjligheter vill vi jobba med olika målgruppsanpassade kanaler för att nå ut brett och inkluderande. Vi vill stötta våra projektsökande att designa projektinsatser utifrån principerna och löpande följa upp

och utvärdera det hos beviljade projekt. Att principerna får genomslag för vilka projekt som styrelsen prioriterar vill vi säkerställa genom våra urvalskriterier. Vi är medvetna om att kompetens behövs kopplat till de övergripande principerna och att kompetensutveckling kommer krävas för såväl projektägare som leaderföreningens interna organisation.

6 Organisation

6.1 Partnerskapet och föreningen

Partnerskapet som står bakom utvecklingsstrategin är representerade från medverkande kommuner, Länsstyrelsen Gävleborg och representanter från ideell, privat och offentlig sektor. Se vidare i Bilaga 5 *Lista över aktörer i partnerskapet och föreningen*.

Strategin har arbetats fram i en brett förankrad process tillsammans med en processledare och en utsedd strategigrupp från LAG. Dialog har förts med alla områden i Hälsingebygden genom webenkät och olika dialogträffar. LAG har medverkat i processarbetet. Föreningens medlemmar är väl representerade i partnerskapet. Parterna i partnerskapet har varit bidragande i arbetet med strategin.

LAG i föreningen Utveckling Hälsingebygden kommer att driva arbetet vidare till eventuell ombildning av ny förening.

6.2 Föreningens styrelse/LAG

Sammansättningen i LAG bör bestå av personer som har kompetens inom olika områden, sektorer och fonder och som på olika sätt är verksamma i vårt utvecklingsområde. Ledamöterna ska vara geografiskt spridda i verksamhetsområdet och tillsammans ha erfarenhet av leadermetoden och dess innebörd. För att på bästa sätt driva lokal utveckling framåt med stöd av strategin, och med hjälp av den, fatta välgrundade beslut om stöd till projekt inom Landsbygdsfonden.

LAG ska bestå av högst 24 ordinarie ledamöter, inklusive ordförande, i ett lokalt trepartnerskap, jämnt fördelat mellan de tre sektorerna. De ledamöter som valberedningen föreslår, bör även ha en jämn fördelning mellan kön, ålder och etnicitet som baseras på hur befolkningsstrukturen ser ut i området. LAG-gruppen har möjlighet att adjungera personer vid behov.

Ordföranden väljs för en tid av ett år. Övriga ledamöter väljs för en tid av två år, utom vid första ordinarie föreningsstämman, då hälften av ledamöterna väljs på ett år och hälften på två år. Ledamöterna ska vara geografiskt spridda i verksamhetsområdet ha en jämn fördelning mellan kön, ålder och etnicitet som baseras på hur befolkningsstrukturen ser ut i området.

Valberedningen bestå av representanter från samtliga deltagande kommuner. En av dessa väljs som sammankallande. Valberedningen bör ha kunskap om leadermetoden, ha god lokal förankring och geografisk spridning, för att kunna säkerställa rätt kompetens i LAG. Valberedningen förbereder och förslår ledamöter till föreningsstämman, från ideell och privat sektor. Den offentliga sektorn utser själva vem som ska representera i LAG.

6.3 Drift – den operativa verksamheten

Den operativa verksamheten för utvecklingsområdet utförs av leaderkontoret. Funktionellt består kontoret av verksamhetsledning, projektkoordinator, mobiliseringsarbete, ekonomihantering och övrig administration samt kommunikations- och informationsaktiviteter. Leaderkontoret kommer vara bemannat med 100% Verksamhetsledare och 80% Projektkoordinator (totalt 1,8 heltidstjänster).

Leaderkontorets säte är i Bollnäs. Kontorets personal, under ledning av verksamhetsledaren (VL), ska fungera som styrelsens ”förlängda arm” och härvid verka som en länk mellan projektägare och föreningens styrelse. Arbetsuppgifterna ska innehålla det praktiska genomförandet att informera, länka samman aktörer, inspirera till nya ansökningar och ”uppväxling” av projekt (-medel) samt stötta genomförandet av beviljade projekt kombinerat med rent handläggande administrativa funktioner. Leaderkontoret ska ha kompetens och kapacitet att inspirera, initiera, tillvarata och utveckla utvecklingsområdets potential och tillväxtområden, såväl tidigt i olika projektprocesser som för att säkerställa möjlig samverkan och utveckling med andra projekt, områden och organisationer. Detta även i syfte att kunna samordna viktiga administrativa och digitala/tekniska resurser samt för att säkerställa leaderkontorets kompetens och personella resurser.

7 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering utgör verktyg för att säkerställa strategins relevans och påvisa behov av att revidera och lägga om riktningen för att nå strategins mål. Under programperioden kommer uppföljning och utvärdering att ske på följande sätt:

- Regelbunden uppföljning av indikatorer och målvärden samt löpande återrapportering till styrelsen. Detta hjälper att säkerställa styrning mot våra beslutade mål
- Dialogmöten med projektägare
- Utvärderingsenkäter
- Utvärdering av verksamheten. Utvärdering kommer att ske vid minst ett tillfälle under programperioden och den bygger bland annat på ovan nämnda enkäter
- Strategin kommer löpande att stämmas av mot andra strategiska planer som berör utvecklingsområdet

Den utvärdering av verksamheten som är planerad att genomföras under programperioden kan exempelvis omfatta hur väl våra arbetsprocesser fungerar, huruvida vi når ut med våra budskap, om vi når rätt projektgenomförare för att uppnå våra mål, samt vilka mervärden våra projekt skapar i området.

Utöver ovanstående kommer vi även att genomföra och delta i de aktiviteter som Jordbruksverket slagit fast för programperioden:

- Årlig resultatrapport till Jordbruksverket. I samband med denna rapport genomförs även dialogmöten.
- Årlig nationell leaderträff för erfarenhetsutbyte, inspiration och information.
- Nationell aktivitet för lärande och utveckling.

7.1 Kommunicera resultat, mervärden och effekter

Leaderkontoret följer upp genomförda projekt och kommunicerar såväl kvalitativa som kvantitativa resultat till föreningens målgrupper och finansiärer.

Resultat, mervärden och effekter kan användas för att inspirera och lyfta goda exempel på projekt, men också för att på ett transparent sätt redovisa vad gemensamma satsningar genererat i området. Beroende på sammanhang och målgrupp skulle detta exempelvis kunna ta sig uttryck i projektsammanställningar, presentationer under informationsträffar eller digital grafik och information på vår hemsida och i sociala medier.

7.2 Revidering

Slutrapporter för genomförda projekt kommer att ge ett utfall av resultat som uppnås genom denna strategi, men också en förklaring om långsiktiga effekter. Om tillräckliga resultat inte uppnås kommer åtgärder att vidtas. Beroende på orsak kan olika åtgärder vara aktuella.

Om tillräckliga resultat, trots åtgärder, inte nås kan det bli aktuellt att revidera strategin. Revidering beslutas av Jordbruksverket det vill säga en extern revidering.

Verksamheten ska enligt föreningens stadgar årligen revideras av en externt anlita godkänd revisor.